

Styre i BHML.

Styret i BHML består av Alex Bolle leder, Randi Sæther kasserer, Tove GJ. Pedersen sekretær, Bodil Persen og Gerd Karin Tobiasen styremedlemmer. Varamedlemmer er Wanja Karstensen og Torbjørn Tangen.

Medlemmer.

Båtsfjord Historie og Museumslag har pr. i dag 45medlemmer, men ønsker oss flere. **Bli medlem du også!** Medlemskontingenten for 2009 er kr. 200, -, alderspensjonister kr. 150 -. Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet ” *Gammelt og Nytt*”. Som kommer ut 4 ganger i året. Medlemskontingenten kan du sende til Båtsfjord Historie og Museumslag v/ Randi Sætre, Schirmersvei 7. 9990 Båtsfjord. Bankkontonr.:4930.12.92901

Etterlysning!

Har du bilder eller ting som du vil gi til Museumet, ta gjerne kontakt, eller kom å besøk oss i Lensmannsgata 4. hver torsdag kl. 18.00. Eller du har ei god historie eller avisutklipp som du vil dele med oss.

Gamle damer legger ikke egg. Når man er sånn førti eller femti år, slutter damene å legge egg. Det vil si at de ikke lenger kan produsere folk. Hekkingen begynner sånn i fjortenårsalderen og vare til middelalderen.
Johannes, 8 år

Stoff til bladet

Har du stoff eller bilder som vi kan bruke i bladet, kan du sende det på mail til abolle@online.no eller til Alex Bolle Postboks 137, 9991 Båtsfjord. Alt stoff taes i mot med takk. Du kan også ta kontakt på mobil 91 77 52 92. Neste nr. vil komme ut i juni. Stoff til bladet må sendes innen 1. juni 2009.

” *Gammelt og Nytt*”

Nr.1 2009

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

Besøk fra Frelsesarmeen.

I høst hadde vi besøk av Pål Tomas Berg (bildet) områdeoffiser i Frelsesarmeen og Emil Skartveit, på museumet. De var overrasket at vi hadde så mye fra Frelsesarmeen sin tid i Båtsfjord på museumet. Frelsesarmeen var i Båtsfjord fra under krigen til ca 1975. Vi kan vel si at det var den tids ungdomsklubb! Der var det søndagsskole, jente - og guttespeider, juletreffester og kaffemøter for voksne. Og hvem huser ikke Rosa Thimme som var sjefen der? Frelsesarmeen ble stiftet i London av William og Cathrine Booth i 1865. Til Norge kom den i 1888.

Lederen har ordet.

Solen skinner og et nytt nr. av "Gammelt og Nytt" er klart, og vi er kommet til mars måned. I dette nr. av "Gammel og Nytt" kan vi lese om arrestasjon av Edvard Bruvold etter Syltevikligaen opprulling, og om Elinor Eriksens hjemreise fra Hammerfest høsten 1944.

Årsmøtet ble avholdt den 12. februar med 11 stk. til stede. Se årsberetningen og regnskapet i dette bladet. Valgene gikk veldig greit. Arne Martin Pedersen ble bytte ut med Bodil Persen i styret og Torbjørn Tangen ble ny varamedlem

Ellers så er vi nå godt i gang med Båtsfjord kalenderen for 2010 som Båtsfjord Historie og Museumslag har ansvaret for. Vi har medlems kvelder hver torsdag klokken 18.00, men det er skuffende dårlig oppmøte! Hadde håpet på at det skulle komme noen som var litt snekkerkyndig som kunne hjelpe til og sett inn noen dører. Med dette nr. av "Gammelt og Nytt" vil giro for å betale medlems kontingent 2009 ligge ved. Husk å betale den, og vi vil gjerne at dere verver noen nye medlemmer.

Alex

Kjærlighet er sterk, den løfter opp både kjole og serk.

Stygg ulykke i Båtsfjord

Fra Båtsfjord meldes til vårt blad at en sørgelig ulykke inntraff søndag natt, idet en 14 årig skolepike ble klemt i hjel av en isbre som styrtet over henne. Først mandag morgen fant man den forulykkede som hadde ligget under isen mens sjøen flødde opp. Den omkomme heter Astri Olsen, datter til Johan Olsen i Dalen.

Finnmarken 18. april 1928

Båtsfjord Historie og Museumslag

Resultatregnskap 2008

Administrasjonsutgifter	kr.	4.758,28	
Lokale arrangement	kr.	1.273,50	
Andre utgifter	kr.	538,08	
Kommunale utgifter	kr.	6.937,50	
Strømutgifter	kr.	21.127,35	
Forsikringer	kr.	7.479,00	
Materialer / opp-pussing	kr.	15.182,50	
Medlemskontingent			kr. 9.650,00
Sponsormidler / gaver			kr. 27.396,50
Kulturmidler			kr. 5.000,00
Kommunal støtte			kr. 40.000,00
Renter			kr. 68,00
Andre inntekter			kr. 8.950,00
Overskudd	kr.	33.769,29	
	kr.	91.064,50	kr. 91.064,50

Beholdning 1. januar 2008	kr.	21.817,92
Overskudd 2008	kr.	33.769,29
Beholdning 31. desember 2008	kr.	55.587,21

Saldo bank kto. Nr 4930.12.92901 pr. 31.12.2008 kr. 55.587,21

Båtsfjord 21. januar 2009

Båtsfjord.4/2 – 09

Randi Sætre
kasserer

Regnskapet revidert og funnet
ført i henhold til god regnskaps
skikk .

B. Nesfeldt
reviror

Årsberetning fra 28. januar 2008 til 29. januar 2009.

På årsmøtet 28.januar 2008 ble følgende valgt til styret: Leder Alex Bolle, kasserer Randi Sætre, sekretær Tove Gj. Pedersen, styremedlem Gerd Karin Tobiassen, styremedlem Arne Martin Pedersen, varamedlem Wanja Karstensen og Bodil Persen. Revisor Bjørn Nesfeldt

Det har vært avholdt 4 styremøter og 1 medlemsmøte i perioden. Pr. 31/12 2008 har laget 45 medlemmer.

De viktigste saker som det har vært arbeid med:

*Utgivelse av medlemsbladet ”Gammel og Nytt”. Hvor det er blitt utgitt 4 nummer.

Etter at laget fikk overta Lensmannsgata 4 fra kommunen sommeren 2007, har det vært vasket, snekret og malt der på dugnad. I mars 2008 begynte vi og flytte over gjenstandene som vi hadde inne på Båtsfjord skole og Nordskogen skole. Vi har registrert og kartotekført gjenstandene, og lagd utstillinger. Under Båtsfjord i Fest den 30. juli hadde vi åpning av Museumet. Ordfører Frank Bakke Jensen åpnet Museumet. Det var ca 50/60 personer til stede under åpningen. Vi hadde åpent alle dager under Båtsfjord i Fest, og så har vi hatt åpent en dag i uka i høst. Det har vært ca 200 stk innom museumet. Bodil Persen har vært ansatt gjennom NAV og Båtsfjord Kommune fra 21. april til sankthans, og fra slutten av august og ut året. Hun har jobbet med og lage utstillinger og kartotekføring. Hun har også vært på biblioteket og drevet med registrering av bilder. Men det står mye arbeid igjen før vi har alt på plass av dokumentasjon. Vi får stadig inn ny ting til Museumet.

Økonomi :

Regnskapet er gjort opp med et overskudd på Kr. 33.769,29. Det store overskuddet skyldes at vi har fått et tilskudd for 2009 fra Båtsfjord Kommune på kr 40.000,00 som er blitt utbetalt i 2008. Så i virkeligheten har vi et underskudd i 2008 på kr. 6.230,71. Det skyldes i hovedsak at vi har fått satt inn vannmåler for å spare en del utgifter.

Styret

Hvis du tenker på din kone når du er på fotballkamp, er du fremdeles forelsket i henne.

Arrestasjon av gisler

Av Åshild Bruvoll Karlsen og Edvard Bruvoll

I kjølevannet av opprullingen av Syltevikligaen kom, selvsagt den velkjente arrestasjon av gisler. Man gjorde ikke ustraffet noe som stred mot – das Deutshe bestimmung.

Jeg må regne med å bli arrestert av Tyskeren, sa far, de kommer nok.

Og de kom!

Natten til 23. juli 1943 ca kl 0400 dunket m/k Odd av Vardø inn på Havna.

Det sto en del tyskere på dekk

Noe senere kom der seks tyskere, med revolvere og geværer skuddklare, opp mot huset. To offiserer, med jernkors, og fire soldater. Man tok ingen sjanser. – De var jo her for å forsvare oss mot overgrep fra de fæle bolsjevikene.

Mens soldatene posterte ved hushjørnene gikk offiserene frem mot bakdøra.

Man benyttet ikke hoveddøra som god skikk var, heller ikke banket de på for å tilkjennegi at det var noen som søkte kontakt, nei de sparket mot døra. Før far nådde ut for å åpne var døra allerede åpen. Det hadde die Whermach sørget for.

Far fikk ordre om å kle seg og følge med, det ble presisert at han måtte ta med pass og ryggsekk, men schnell, schnell. De snuste litt rundt i huset, men uten den kjente tyske razzia. Far ba om å få gå inn til oss å si adjø, og fikk lov til det i følge med en tysk offiser. Gud velsigne dere, var hans avskjedsord, og et varmt håndtrykk

”Avmarsjen” kan vaskelig glemmes. En sivil, ubevæpnet, mann mellom tyske offiserer med dragene pistoler, og bak fire soldater med karabinene i anlegg. Noen fluktforsøk skulle man ha seg frabedt. De hadde sikret seg en ”fiende” av systemet, en enkel mann, som hadde gjort det ene gale, han var sin brors bror.

Veien mot et fangenskap som skulle komme til å vare i nesten to år var begynt.

Turen gikk til Vardø, og etter et kort forhør av die Orchs kommandant videre til Kirkenes med et marinefartøy. Fra Vardø tok de også med Ole Bruvoll, Olaf Endresen og Gundolf Sivertsen som var arrestert få dager i forveien.

Ole og Olaf var ute på fjorden for å fiske da de ble oppmerksom på alt oppstyret i Syltevik. Flere marineskip patruljerte fjorden, og hundrevis av soldater svermet rundt i fjellene. De rodde over for å se på ”skuespillet og ble umiddelbart arrestert.

Ole var fars nevø, men var oppfostret av fars foreldre. Han vil nok høyst sannsynlig blitt arrestert allikevel på grunn av navn og slektskap. For Olaf Endresens del var det ren nyskjærighet som kostet han to års fangeskap. En mann fra eller til, skyldig eller ikke, spilt liten rolle mot de tusener som allerede var tatt i tysk forvarig utover landet. Gudolf Sivertsen ble arrestert i sitt hjem i Hamningberg. Sivertsen og hans kone, Berit, var omgangssvenner av Andreas og Alfild.

Etter noen uker opphold på Kirkenes ble gislene transportert videre til Tromsø hvor de ble internert i en fangeleir på Krøkebørsletta utafor byen. Turen denne gang gikk med militære kjøretøyer via Karasjok, Lakselv, Alta over Gratangsfjellet til Tromsø.

Ennå en gang ble gislene flyttet og da til Bardufoss. Forgården til Grini. Det var ikke greit å være tysk fange. Lite mat og klær, men moralen og motet blant fangene var god, det kunne ingen ta fra dem.

Med lange mellomrom fikk de lov til å sende en hilsen hjem. Det ble bare korte sendninger, all post ble jo sensurert, men vi fikk iallfall gjennom dem at de var i livet.

De ble aldri utsatt for harde forhør eller tortur, men hardt arbeide. Oppholdet i fangeskap ga nok flere enn far en knekk for livet.

Det må i anstendighetens navn, tilføyes at det dog fantes en del medmenneskelighet og varme blant de tyske soldatene. På Bardufoss hadde de en leder for arbeidskommandoen, Willy Kefer. Han gikk rundt til bøndene og fikk mat som han ga til fangene, delte sin tobakksrasjon med dem og informerte om de siste nyhetene og tyskernes nederlag etter hvert som krigen nærmet seg slutten.

Det var glede da meldingen om den tyske kapitulasjonen kom 8. mai 1945, og da det kom melding fra far om at de var løslatt og han befant seg hos sin familie i Målselv.

I flere år etter krigen korresponderte far med Willy. Han snakket og skrev godt norsk. I 1962 var Willy og hans kone Anna på Nord- Norgestur og var da også innom Båtsfjord og hilste på far og Ole. Han beklaget sterkt de tyske overgrep mot det norske folk

Vårbrus?

Først smiler vi og hilser og mener takk for sist
”Ja, været det er dårlig, det er nå sant og visst”.
Det prates riktig åndfult om sne og vind fra nord.
Man spår så trygt at våren blir seinar enn i fjor.

Jo våren kommer sikkert og folk blir v a r l i g stemt
Og ser på vintersynder som fins i sneen gjemt.
Alt søppel etter veien har neppe gjort seg sjøl
de stygge brune flekker som nærmest ligner øl.

Blant tynne små tekstiler, en kam, en halvspist frukt.
De kan jo være nye, men tenk om de er brukt.
Et bilde fra Hellas hvor kongen da er gjest.
En kjempestor plakat om en prektig julefest.

Der flyter kataloger med billedstoff og salg.
Her griner propaganda fra siste stortingsvalg.
En statsminister skuler mot sola med en gjeip.
Et veld av brente fyrstikker og en liten sneip.

Blant tomme melkepakker, en skitten vaskeklut.
Midt i den hvite sneen, en åpen flasketut.
Og nerst i brøytekanten, et nummer av Coctail
i selskap med en strømpe som synes ganske heil.

Her fins det giverglede om det er nokså kaldt.
Det tiner frem et klæplagg fra en som ofret a l t.
Men, alt hva vinterplanteren gir til vårens pris,
kan bare glede giveren selv, naturligvis.

S

*Gjengivelse av dikt i skoleavisa Båtsfjord-Skolen nr. 1 Mars 1968.
Et miljø- bevisst dikt med interessante observasjoner. Den gangen
var det ikke like god ordning med søppelhåndtering som idag, og i
fjæra var det vel fortsatt fritt fram. Hvilket 'klæplagg' var det snakk
om? Hva ligger i tittelen? Og hvem er S. mon tro?*

Ny fane til Båtsfjord skole

Arild Særvold i 8a var gutten som fikk anledning til å prege den nye fanen med sitt tegnede motiv. Det framgår av Arne Gundersens artikkel fremst i bladet.

En ny fane for barne-og ungdomsskolen skulle erstatte de to gamle fra barne-skolen og fra realskolen, begge fra like etter krigen. I Gundersens skrivende stund var det kun kr. 2.388,84 på kontoen i Fiskernes Bank, mens fanen fra Oslo ville koste kr. 4.000. Den skulle være klar til 17. mai. Som et ledd i finansieringen skulle skolens egen teater gruppe utvikle tre teaterforestillinger i mars/april, og det ble i tillegg oppfordret til å gi en skjerv til formålet.

PREMIERE PÅ KARI TRESTAKK SKUESPILL I 6 BILDER

Framføres i Båtsfjord skoles gymnastikksal av
22 skuespillere fra skolens teatergruppe

Lørdag 30. mars kl. 17, barneforestilling (fra 6 år)
Tirsdag 2.april kl. 19, voksenforestilling.
Torsdag 4. april kl. 19, voksenforestilling.

Inntektene går i sin helhet til skolens fane.
Instruktører er lærerne Sylvia Frølich og Kari Steen.
Vi ønsker lykke til, og håper på stor tilstrømning !

Fra skoleavisa nr. 1968

I gamle dager oppdro de barna sine i ørene. Det er ikke lov lenger. Nå drar de deg i håret.

Malin, 6 år.

LANG VEI HJEM HØSTEN 1944

Høsten 1944 var en helt spesiell tid i Finnmark. Tyskerne var på sterkt vikende front, hardt presset av den røde armé. Deler av kamphandlingene kunne merkes langs finnmarkskysten og utryggheten var stor i befolkningen. På sensommeren/høsten dette året foretok Ellinor Carlsen (senere gift Eriksen) en hjemreise fra Hammerfest til Båtsfjord som ble noe mer kronglete enn vanlig. Vi lar Ellinor fortelle

Ellinor Eriksen som ung pike.

Jeg kom til Hammerfest i 1942. Jeg hadde min tante, Karen Andersen, som livnærte seg som herreskredder, skaffet meg en huspost hos Ingjerd og Sverre Wærnås. Ekteparet hadde to sønner på 10 og 13 år. Sverre Wærnås var den gang direktør i FFR.

14. februar 1944 ble Hammerfest bombet. Ingjerd Wærnås valgte etter dette å flytte midlertidig til Jøraholmen i Alta av sikkerhetsgrunner. FFR hadde et feriehus der.

Wærnås begynte da å drikke. Etter en tid ble han arrestert av tyskerne og sendt til Grini. Jeg vet ikke hvorfor.”

Ellinor fikk etter en tid beskjed om å komme til Alta for å hjelpe Ingjerd Wærnås med å pakke. Hun ville flytte til Arendal som var hennes hjemsted. Ellinor ønsket etter dette å dra hjem til Båtsfjord, men ble beordret til arbeidstjeneste som avdelingshjelp på Hammerfest sykehus. Her skulle det vise seg at hun kom til å stortrives. De var særlig tre unge damer på samme alder som holdt mye sammen.

I august 1944 ble det til at hun skulle få ta en tur hjem. Første etappe gikk med hurtigrute-erstatninga til Mehamn. Her ble det stopp, for leia videre

østover var sperret for passasjertrafikk. Ellinor tror ikke leia videre var helt trygg, flere av erstatningshurtigrutene var blitt utsatt for angrep.

I Mehamn traff hun Anna Aleksandersen (senere gift Klausen) fra Båtsfjord. Hun hadde begynt på handelsskole i Harstad, men var nå på vei hjem. I påvente av ny skyssmulighet bodde de på et hospits i nesten to uker. Da fikk de skyss med ei lita skøyte som skulle inn Tanafjorden. På grunn av dårlig vær, måtte båten søke havn i Gamvik. Her overnattet de hos foreldrene til Borghild Gotliebsen (kona til baker Gudmund Gotliebsen).

Neste etappe gikk til Smalfjord. Her fikk de verken overnatting eller skyss videre. De måtte følgelig levne koffertene og ta beina fatt de 8 kilometerne til Rustefjelbma. ”Turen gikk greit”, forteller Ellinor, ”været var godt og jeg hadde gode spasersko kjøpt hos Egil Berg som hadde butikk i ”Tusen hjemmet”. I Rustefjelbma fikk de ordnet med bilskyss til Smalfjord slik at de fikk hentet koffertene. Etterpå overnattet de på Leif Johnsens pensjonat. Herfra kjørte Rikard Hildonen dem med hest til Langnes. Hildonen kjente de fra før. Han var far til Margit Johansen (senere gift Larsen) som var gift med Karl Johansen og bosatt i Båtsfjord.

Fra Langnes fikk de båtskyss over Tanaelva til Birkestrand. Her bodde Ole Wrengsted som de også kjente fra tidligere. Derfra ringte Anna til sin onkel Julius Pettersen. Han var gift med Dora Olsen fra Indre Båtsfjord. Julius Hansen hentet dem med bil til Leirpollen. Det viste seg at Peder Olsborg befant seg i Austertana, og at han dagen etter skulle over det den gang veiløse Båtsfjordfjellet med hest.

Anna var lei og valgte å bli igjen hos familien i Austertana, mens Ellinor fikk slå følge med Peder Olsborg og hesten hans. Ellinor forteller at det var en fin, liten, svart hest som hun mener å huske hette Maja. Hesten gjorde det mulig å få med kofferten.

Olsborg hadde sal til hesten så Ellinor fikk ri mesteparten av veien. Når de skulle krysse elver nektet Maja å ha begge på ryggen. Olsborg prøvde å sette seg bakpå, men Maja kastet han av. Løsningen ble at Ellinor først krysset elva på hesteryggen. Så snudde hun hesten som heldigvis gikk lydig tilbake etter Olsborg.

Da de kom til Stjernevannet traff de Kristin Breivik fra Austertana. Han og kona lå der og fisket. Her fikk de servert fjellfisk stekt på spidd. ”Det smakte nydelig”, minnes Ellinor.

Ved Gednje overnattet de i en anleggsbrakke tilhørende Kongsfjordverket. En skikkelig fin hund hadde fulgt etter dem fra Austertana. De prøvde å jage den hjem, men uten nytte. Olsborg prøvde å stenge den inne, men det tok ikke lang tid før den var sammen med dem igjen. Dessverre ble den overkjørt da de kom til Båtsfjord.

Været viste seg fra sin aller beste side på denne turen og resten av høsten og førjulsvinteren. Ellinor mener at det gode været berget livet til de mange som rømte til fjells for å unngå evakuering.

Både Ellinor og familien var overlykkelige da hun ankom Strømsnes. Familien visste imidlertid at hun var ankommet Leirpollen.

På spørsmål om hun noen ganger var redd på den strabasiøse hjemturen, svarer hun uten å nøle: ”Aldri! Det jeg opplevde senere denne ”bombarhøsten” var langt verre med bombing – blant annet av Margaretha, luftkamper, redselen for evakuering og flere rømminger til fjells.”

I november 1944 ble Hammerfest brent og sykehuset sprengt. Ellinorss tante Karen Andersen ble evakuert sørover. Det ble aldri til at noen av dem flyttet tilbake til Hammerfest igjen.

Frank Klausen

Stygg ulykke på Makkaur.

En gutt i 16 års alderen Olav Jensen skjøt i dag morges under fuglejakt venstre tommelfinger av seg og skamferte ansiktet ved at et nytt haglegevær av belgisk system sprang itu.

”Michal Sars” ventes hertil for å ta gutten under legebehandling og siden føre han til Vardø sykehus. Det meldes fra sykehus at det står bra til med gutten

Vardø Tidene 6. desember 1926

Olav Jensen var bestefar til Frank Bakke Jensen.

Døden kan være veldig trist. For man kan dø helt plutselig, Kanskje til og med på en lørdag. Kanskje før man har fått spist opp lørdagsgodtet sitt.

Tinius, 6 år